

Noty o Autorach

Ryszard BANAJSKI – dr nauk humanistycznych (filozofia), emeryt, były współorganizator i kierownik pierwszych olimpiad filozoficznych pod patronatem Polskiego Towarzystwa Filozoficznego, członek Rady Redakcyjnej pisma „Prakseologia”, wieloletni prezes Towarzystwa Naukowego Prakseologii, a obecnie jego członek honorowy. Prowadził zajęcia z filozofii, etyki, etyki biznesu, prakseologii i heurystyki. Jest autorem ponad stu publikacji filozoficznych, zwłaszcza z zakresu etyki – w tym etyki biznesu – i prakseologii.

Marcin Wit BUKAŁA – dr hab. nauk humanistycznych (filozofia), profesor Instytutu Filozofii i Socjologii PAN, redaktor naczelny pisma „Prakseologia” (od 2020 r.). Główne zainteresowania naukowe M.W. Bukały dotyczą historii etyki gospodarczej scholastyków, a zwłaszcza poglądów na pracę i przedsiębiorczość; jego książka *Risk and Medieval »Negotium«*... (2014) – wyróżniona Nagrodą Prezesa Rady Ministrów za prace habilitacyjne – poświęcona jest pojmowaniu ryzyka w tych tekstach i była związana z projektem ETHICA-NEGOTIUM realizowanym na Uniwersytecie Bolońskim. Obecnie uczestniczy w pracy nad nowym przekładem na język polski *Summy teologii* Tomasza z Akwinu w ramach projektu OPERA OMNIA (m.in. jako autor tłumaczenia „Traktatu o sprawiedliwości”^{*}). Podejmuje również ogólnie problematykę filozofii przedsiębiorczości, nawiązując m.in. do koncepcji Józefa I.M. Bocheńskiego. Jest m.in. współautorem tomu *Enterpreunership: Values and Responsibility*

^{*} *Summa teologii*, cz. II^a–II^{ae}, kw. 57–80.

(Praxiology: The International Annual of Practical Philosophy and Methodology, 17: 2010) oraz podręcznika akademickiego *Biznes, etyka, odpowiedzialność* (2012), a także współredaktorem i współautorem tomu *Sredniowieczny mercator christianus. Praktyka, organizacja, idee etyczne i religijne* (2018). Jest członkiem Towarzystwa Naukowego Prakseologii i innych towarzystw naukowych, a także Stałego Komitetu Mediewistów Polskich.

Strona: <https://pan-pl.academia.edu/MarcinBukala>;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6489-9137>

Alojzy CZECH – dr hab. nauk społecznych (nauki o zarządzaniu), em. profesor Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, członek Rady Redakcyjnej pisma „Prakseologia”, absolwent Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Katowicach (obecnie UE) i Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jest autorem licznych opracowań (książek, rozdziałów, broszur, artykułów, biografów, referatów, sprawozdań – razem ok. 300) z historii myśli organizatorskiej oraz dziejów nauki na Śląsku, w tym monografii: *Karol Adamiecki – polski współtwórca nauki organizacji i zarządzania* (2009). A. Czech był redaktorem wydawnictw zbiorowych oraz edycji ciągłych, jak „Biuletyn Naukowo-Informacyjny Dom Ekonomisty” (1994–2003), „Studia Ekonomiczne UE w Katowicach” seria „Zarządzanie” (2014–2018), a także recenzentem w czasopismach z dziedziny zarządzania. Publikuje na łamach „Przeglądu Organizacji”, kwartalnika „Biuletyn ZK PTE w Warszawie”, miesięcznika „Śląsk”. Należy do Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego i innych towarzystw naukowych.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3468-5859>

Paweł DROBNY – dr nauk społecznych (nauki ekonomiczne), adiunkt w Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie w Katedrze Mikroekonomii. Zainteresowania badawcze tego ekonomisty koncentrują się wokół problemów ekonomii personalistycznej, metaekonomii, kształtowania i inwestycji w kapitał ludzki oraz polityki

konkurencji. W 2021 r. zdobył tytuł Nauczyciela Roku w Województwie Małopolskim w kategorii: nauczyciel akademicki. Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego i innych towarzystw naukowych. W życiu prywatnym jest mężem i ojcem dwójki dzieci. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0594-2374>

Wojciech Władysław GASPARSKI – prof. nauk humanistycznych (filozofia), był profesorem Instytutu Filozofii i Socjologii PAN (w którym kierował istniejącym wówczas Zakładem Prakseologii) oraz Uniwersytetu Leona Koźmińskiego, Honorowym Prezesem Towarzystwa Naukowego Prakseologii i przewodniczącym Rady Redakcyjnej pisma „Prakseologia”. Zmarł 18 maja 2022 roku. Był niegdyś jednym z uczniów Tadeusza Kotarbińskiego. W swoich pracach prezentował filozofię Kotarbińskiego jako „filozofię praktyczności”. Poświęcił się szczególnie w zastosowaniu koncepcji prakseologicznych na polu etyki biznesu. Był założycielem i Dyrektorem Centrum Etyki Biznesu ALK i IFiS PAN w Warszawie. Był redaktorem naczelnym serii “Praxiology: The International Annual of Practical Philosophy and Methodology” (obejmującej 25 tomów publikowanych przez Transaction Publishers and Routledge w latach 1992–2017), a także głównym redaktorem naukowym podręcznika akademickiego *Biznes, etyka, odpowiedzialność* (2012), wyróżnione go nagrodą MNiSW i innymi nagrodami. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0286-9303>

Tomasz GIGOL – dr nauk społecznych (nauki ekonomiczne), adiunkt w Instytucie Zarządzania Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Zainteresowania naukowe tego badacza koncentrują się wokół strategii, przywództwa (monografia *Kryzys przedsiębiorstwa a przywództwo*, 2015), etyki biznesu (publikacje m.in. w czasopismach „Plos One”, „Sustainability”, „Organizacja i Zarządzanie”), zaangażowania w pracę (publikacje m.in. w czasopismach „E-mentor”, „Organizacja i Kierowanie”), hybrydowych spółek z udziałem Skarbu Państwa (monografia *Kryzys COVID-19 a zachowania Spółek Skarbu*

Państwa, 2021). Jest także współautorem cyklicznych raportów Instytutu Zarządzania SGH *Barometr odpowiedzialnego zarządzania*.
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7018-4552>

Krystyna JĘDRALSKA – prof. nauk społecznych (nauki o zarządzaniu), em. profesor Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. Specjalizuje się w problematyce zarządzania strategicznego widzianego przez pryzmat controllingu oraz w zagadnieniach ryzyka i niepewności w zarządzaniu przedsiębiorstwem. Była dziekanem Wydziału Zarządzania UE w latach 2010–2019. Opublikowała m.in.: *Zachowanie przedsiębiorstw w sytuacjach niepewnych i ryzykownych* (1992), *Controlling strategiczny w zarządzaniu zasobami przedsiębiorstwa* (1999; współautorka B. Woźniak-Sobczak), *Metoda controllingu strategicznego i jej implementacja w zarządzaniu biznesem* (2001; współautorka B. Woźniak-Sobczak), *Controlling w zarządzaniu przedsiębiorstwem międzynarodowym* (2003), *Zarządzanie niepewnością* (red.) (2010). Jest również autorką prac z dydaktyki nauk o zarządzaniu.

Jerzy Juliusz KOLARZOWSKI – dr hab. nauk prawnych i nauk administracyjnych, profesor Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach na Wydziale Nauk Społecznych (Instytut Nauk o Polityce i Administracji), dziennikarz, członek Rady Redakcyjnej pisma „Prakseologia”. Uzyskał certyfikat *master* w zakresie NLP (programowanie neurolingwistyczne). Główne zainteresowania naukowe J.J. Kolarzowskiego to: historia instytucji życia publicznego i prywatnego, myśl etyczna i religijna Europy (szczególnie okresu reformacji i kontrreformacji), a zwłaszcza idee i prądy intelektualne, inspirujące kulturę europejską, będące poza oficjalnie postrzeganym pierwszym planem historii idei. Publikuje artykuły z zakresu etyki, historii, filozofii prawa, religioznawstwa. Jest autorem książek: *Filozofowie i mistycy. Na drogach neoplatonizmu* (2005), *Idea praw jednostki w pismach Braci Polskich. U narodzin nowożytnej koncepcji praw człowieka* (2009), *Podstawy negocjacji. Enchirydion. Ujęcie lingwistyczne i prakseologiczne* (2016). Jest członkiem Towar-

rzystwa Naukowego Prakseologii i innych towarzystw naukowych. Hobbystycznie interesuje się to muzyką klasyczną i fotografią krajobrazową.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9074-5927>

Anna LEWICKA-STRZAŁECKA – prof. nauk humanistycznych (filozofia), em. profesor w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN, od jesieni 2022 r. przewodnicząca Rady Redakcyjnej pisma „Prakseologia”. Jest autorką wielu prac naukowych z zakresu filozofii społecznej, prakseologii, etyki życia gospodarczego, w tym monografii: *Etyczne standardy firm i pracowników* (1999), *Odpowiedzialność moralna w życiu gospodarczym* (2006), *Nędza korupcji* (2011), a także współautorką podręcznika akademickiego *Biznes, etyka, odpowiedzialność* (2012). W latach 2006–2019 była redaktor naczelną „Prakseologii”; przez wiele lat prowadziła Ogólnopolskie Seminarium Etyki Biznesu w IFiS PAN. Należy do Towarzystwa Naukowego Prakseologii i innych towarzystw naukowych.

Piotr Tomasz MAKOWSKI – dr hab. nauk humanistycznych (filozofia), profesor Uniwersytetu Warszawskiego na Wydziale Zarządzania; wcześniej, w latach 2010–2018, adiunkt w Instytucie Filozofii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Zainteresowania naukowe P.T. Makowskiego koncentrują się wokół filozofii działania (publikacje m.in. w Palgrave Macmillan i pismach „Synthese”, „Review of Philosophy and Psychology”, „Philosophical Psychology”) oraz teoretycznych podstaw nauk o zarządzaniu (publikacje m.in. w „Academy of Management Review” i „Technological Forecasting and Social Change”, „Research in the Sociology of Organizations”). Jest autorem monografii *Tadeusz Kotarbiński's Action Theory: Reinterpretive Studies* (2017), a także współredaktorem tomu *Praxiology and the Reasons for Action* (Praxiology: The International Annual of Practical Philosophy and Methodology, 23: 2015) i współautorem kilku innych tomów tej serii. Był profesorem wizytującym w: University of California Riverside, University of California Davis,

Università Roma Tre, Helsingin Yliopisto (Uniwersytet w Helsinkach), a także stypendystą MNiSW, Fundacji Fulbrighta oraz Fundacji Kościuszkowskiej. Jest kierownikiem dwóch projektów Narodowego Centrum Nauki. Należy do Towarzystwa Naukowego Prakseologii i innych towarzystw naukowych.

Strona www: pmakowski.com;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3815-7575>

Piotr MASIUKIEWICZ – dr hab. nauk społecznych (nauki ekonomiczne), em. profesor Szkoły Głównej Handlowej, w Instytucie Zarządzania Wartością, Prezes ZG Towarzystwa Naukowego Prakseologii i członek Rady Redakcyjnej pisma „Prakseologia”. Zainteresowania badawcze tego ekonomisty obejmują następujące zagadnienia: zarządzanie kryzysami, restrukturyzacja i naprawy przedsiębiorstw oraz banków, funkcjonowanie enklaw finansowych (w tym piramid finansowych), analiza finansów i wiarygodności przedsiębiorstw, ekonomia współdzielenia i bankowość islamska. Jest autorem ponad 300 publikacji (22 monografie i podręczniki), w tym monografii wyróżnionych nagrodami Targów Książki Ekonomicznej i nagrodami rektora SGH. Bibliografia ta obejmuje 75 publikacji anglojęzycznych w 20 krajach. Wcześniej pełnił funkcje prezesa i wiceprezesa banków, specjalizując się w zarządzaniu sanacją banków w warunkach kryzysu; był m.in. organizatorem i pierwszym prezesem zarządu Mazowieckiego Banku Regionalnego SA. Był także doradcą L. Balcerowicza (jako wicepremiera). Pełnił szereg funkcji związanych z nauką, m.in. jako wiceprzewodniczący Rady Naukowej Instytutu Orgmasz, członek Senackiej Komisji Nauki SGH, członek rady serii wydawniczej „Praxiology: The International Annual of Practical Philosophy and Methodology”. Jest przewodniczącym rady naukowej półrocznika „Prakseologia i Zarządzanie – Zeszyty Naukowe TNP”, kierownikiem studiów podyplomowych w SGH oraz członkiem Kapituły Nagrody za najlepszą monografię z zarządzania, przyznawanej przez Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie SGH, a także członkiem rady nadzorczej Sytemu Ochrony

Zrzeszenia Banku Polskiej Spółdzielczości oraz Rady Wydawniczo-Naukowej Portalu „Wiedza i Edukacja – Polska”.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0686-5024>

Krzysztof OBŁÓJ – prof. nauk społecznych (zarządzanie), profesor Akademii Leona Koźmińskiego oraz Uniwersytetu Warszawskiego, na Wydziale Zarządzania, kierownik Katedry Strategii Organizacji ALK, wykładowca wizytujący uczelni w USA, Europie i Azji, autor ponad 150 artykułów naukowych publikowanych m.in. w: „Journal of Management Studies”, „Entrepreneurship: Theory and Practice”, „International Journal of Human Resource Management”, „Journal of Business Research”. Ważniejsze z książek tego autora to: *Emerging economies and firms in the global crisis* (2012); *Passion and discipline of strategy* (2014); *Strategia organizacji: w poszukiwaniu trwałej przewagi konkurencyjnej* (2014), *Pasja i dyscyplina strategii* (2010 i 2016), *Praktyka strategii firmy* (2018, 2020), oraz *Mysł strategicznie!* (2022). Otrzymał wiele nagród za publikacje, przyznawanych m.in. przez: Komitet Nauk o Organizacji i Zarządzaniu PAN, SGH, „Gazetę Prawną” (konkurs Economicus). Zainteresowania badawcze i doradcze K. Obłója koncentrują się wokół problematyki strategii w biznesie, przedsiębiorczości oraz problemów i paradoksów zarządzania i zarządzania w skali międzynarodowej.

Bolesław ROK – dr hab., profesor Akademii Leona Koźmińskiego, w Katedrze Przedsiębiorczości i Etyki w Biznesie i Centrum Badań Przedsiębiorczości Pozytywnego Wpływu, dyrektor Centrum Etyki Biznesu i Innowacji Społecznych, pełnomocnik rektora ALK ds. zrównoważonej transformacji. Kieruje studiami podyplomowymi „CSR. Cele Zrównoważonego Rozwoju w strategii firmy”. Uczestnik wielu polskich i międzynarodowych projektów z zakresu innowacji społecznych, neutralności klimatycznej biznesu, programów etyki, odpowiedzialności biznesu, zrównoważonego rozwoju i przedsiębiorczości pozytywnego wpływu. Jest członkiem Board of Directors w The Academy of Business in Society (ABIS) w Brukseli, profeso-

rem wizytującym w Audencia Business School w Nantes. Jest autorem lub współautorem książek, m.in.: *Podstawy odpowiedzialności społecznej w zarządzaniu* (2013), *Zarządzanie firmą rodzinną. Kluczowe wyzwania* (2018), *Biznes, etyka, odpowiedzialność. Podręcznik akademicki* (Warszawa 2012), a także współautorem i współredaktorem tomów: *Transition Redesigned: A Practical Philosophy Perspective* (Praxiology: The International Annual of Practical Philosophy and Methodology, 20: 2013) i *Understanding Ethics and Responsibilities in a Globalizing World* (The International Society for Business, Economics and Ethics, 5: 2018), *Innowacje w miejscu pracy* (2016), *Corporate Social Responsibility in Poland* (2018).

Aleksandra STANEK-KOWALCZYK – dr nauk ekonomicznych w zakresie nauk o zarządzaniu, adiunkt Szkoły Głównej Handlowej, w Katedrze Zrównoważonego Biznesu. Zainteresowania naukowe tej autorki koncentrują się wokół transformacji biznesu na rzecz zrównoważonego rozwoju, raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju, zarządzania relacjami z interesariuszami i odpowiedzialnej sprzedaży. Przez prawie dziesięć lat (2009–2019) była związana z firmami konsultingowymi z tzw. wielkiej czwórki*. Jest autorką monografii *Factors affecting the scope of data disclosed in corporate non-financial data reports* (Warszawa 2019) oraz autorką kilkunastu artykułów i rozdziałów w monografiach dotyczących zrównoważonego biznesu. Jest wiceprzewodniczącą Komisji Rektorskiej ds. Społecznej Odpowiedzialności SGH oraz kierownikiem studiów podyplomowych „Zrównoważony rozwój i odpowiedzialne zarządzanie w cyfrowej rzeczywistości”.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1530-5451>

Dominik STANNY – dr nauk humanistycznych w zakresie filozofii i mgr ekonomii, wykładowca Akademii Leona Koźmińskiego. Był stypendystą programu Interdyscyplinarnych Studiów Dokto-

* Czyli: Deloitte, Ernst & Young, KPMG, PricewaterhouseCoopers;

ranckich Akademii Artes Liberales Uniwersytetu Warszawskiego i stypendystą Università Cattolica del Sacro Cuore w Mediolanie. W pracy naukowej łączy perspektywę etyczną i teorii zarządzania. Interesuje się społeczną odpowiedzialnością biznesu, teorią interesariuszy (której, w wersji R. Edwarda Freemana, poświęcił rozprawę doktorską), samoregulacją biznesu oraz problemom szeroko pojętej etyki gospodarczej i etyki biznesu. Zagadnieniom tym poświęcił kilkanaście publikacji naukowych w czasopiśmie polskich i zagranicznych. Jest członkiem Towarzystwa Naukowego Prakseologii i innych towarzystw naukowych.

Mirosław SUŁEK – prof. nauk społecznych (nauki ekonomiczne), em. profesor Uniwersytetu Warszawskiego, na Wydziale Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych. Zajmuje się zagadnieniami znajdującymi się na styku nauk ekonomicznych, politycznych i wojskowych. Przedmiotem szczególnego zainteresowania jest potęgoteria (wg jego własnej terminologii), która zajmuje się pomiarem potęgi państw oraz modelowaniem międzynarodowego układu sił. Najważniejsze publikacje z ostatnich lat to: *Programowanie gospodarczo-obronne* (2008), *Prognozowanie i symulacje międzynarodowe* (2010), *Potęga państw. Modele i zastosowania* (2013). Był inicjatorem i współautorem oryginalnych raportów z serii „Potęga państw” (ostatni opublikowany raport to: Ł. Kiczma, M. Sułek, *National Power Rankings of Countries 2020, Powermetric Research Network, Warsaw 2020*). Jest autorem publikacji z zakresu prakseologii, m.in.: *Praxiology: A New Approach*, [w:] W.W. Gasparski [red.], *Praxiological Essays Texts and Contexts* (*Praxiology: The International Annual of Practical Philosophy and Methodology*, 25: 2017); *Ocena sprawności energetyczno-informacyjnej państw*, „Prakseologia i Zarządzanie – Zeszyty Naukowe TNP”, 2020/2. Jest wiceprezesem ZG Towarzystwa Naukowego Prakseologii (od 2013 r.) i członkiem innych towarzystw naukowych.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7788-9512>

Prakseologia

163–164/2021–2022

Treść numeru

Marcin W. Bukała

Słowo od Redakcji **3**

Anna Lewicka-Strzałecka

Profesor Wojciech W. Gasparski (1936–2022)
– zarys biografii naukowej **7**
*Outline of a scientific biography
of Professor Wojciech W. Gasparski (1936–2022)*
(Summary) **14**

STUDIA

Wojciech W. Gasparski

On the Methodology of Practical Disciplines
(Sciences) — From the Treatise
»A Philosophy of Practicality« **17**
*O metodologii dyscyplin (nauk) praktycznych
— z traktatu »Filozofia praktyczności«* (Streszczenie) **36**

Miroslaw Sułek

O ludzkim działaniu ze stanowiska
nowej prakseologii **37**
*On human action from the stand
of a new praxiology* (Summary) **63**

Paweł Drobny

Teorie kapitału ludzkiego i innowacji
w perspektywie ekonomii personalistycznej **65**
*Theories of human capital and innovation
in the perspective of personalist economics* (Summary) **100**

Alojzy Czech, Krystyna Jędralska

Nauki o zarządzaniu w dziejach katowickiej
uczelni ekonomicznej na marginesie
85. rocznicy założenia **103**
*Management sciences in the history
of the University of Economics in Katowice
on the 85th anniversary of its foundation* (Summary) **129**

ANKIETA „PRAKSEOLOGII”

Moralność współczesnego biznesu — próba diagnozy
Wstęp (Dominik Stanny) **131**
Odpowiedzi uczestników (Piotr Masiukiewicz,
Krzysztof Oblój, Bolesław Rok, Tomasz Gigol,
Aleksandra Stanek-Kowalczyk) **133**
*The Morality of Contemporary Business
— the Attempt of Diagnosis* (Summary) **142**

DYSKUSJE

Jerzy J. Kolarzowski

Projekt – książka – monument **145**
Project – book – monument (Summary) **161**

Piotr T. Makowski

Jak myśleć o praktyczności:
Wojciecha W. Gasparskiego traktat o filozofii
Tadeusza Kotarbińskiego oraz *similaria* **163**
How to think about practicality:
Wojciech W. Gasparski's treatise on philosophy
of Tadeusz Kotarbiński and similaria (Summary) **178**

Wojciech W. Gasparski

»Etyka dobrej roboty« Richarda Sennetta i inne
książki tego autora — sprawozdanie z lektury **179**
»Etyka dobrej roboty« («The Craftsman«)
by Richard Sennett and Other Books of the Author:
Notes in the Margin (Summary) **205**

RECENZJE

Danielle Logue, *Theories of Social Innovation*, 2019
/Wojciech W. Gasparski/ **207**

Robert Sroka, *Nieodkryci przywódcy współczesnej
etyki biznesu*, 2021

(Czy tworzeniem i wdrażaniem etycznych standardów
w biznesie powinny i mogą zajmować się organizacje
branżowe?) /Anna Lewicka-Strzałecka/ **215**

Gabriel Łasiński, *Sprawne działania indywidualne
i zespołowe. Ujęcie prakseologiczno-systemowe*,
2021 /Ryszard Banajski/ **220**

INFORMACJE O PUBLIKACJACH

Wykaz prac naukowych
związanych z myślą prakseologiczną
opublikowanych w Polsce w latach 2020–2021 (wybór)
/Redakcja/ **231**

KRONIKA

Odezwa Honorowego Prezesa
Towarzystwa Naukowego Prakseologii w sprawie inicjatywy
nadania Uniwersytetowi Łódzkiemu imienia
Tadeusza Kotarbińskiego **235**

Ze sprawozdania z działalności ZG
Towarzystwa Naukowego Prakseologii za 2020 rok **237**

Ze sprawozdania z działalności ZG
Towarzystwa Naukowego Prakseologii za rok 2021 **239**

TNP na Festiwalu Nauki w Warszawie: 2020 & 2021 **242**

Krzysztof Tchoń (1951–2021)
/Wojciech W. Gasparski/ **243**

Witold Kieżun (1922–2021)
/Wojciech W. Gasparski/ **247**

Noty o Autorach

252